

še rastoča gospodarska dejavnost postaja zelo pomemben dejavnik v družbenem in naravnem okolju. Na eni strani prinaša delovna mesta in spodbuja razvoj, na drugi pa obremenjuje okolje in ruši kulturno identiteto mnogih območij. Zelo znana primera sta Blejsko jezero in Costa del Sol.

Na delavnici so bila predstavljena sredozemska turistična območja, ki jih je obalni turistični boom v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih pustil ob strani. Taka območja so npr. Alentejo na Portugalskem in notranjost Španije. Turizem je v teh območjih predvsem izboljšal ekonomsko stanje in zaustavil depopulacijo, povečal pa se je problem vodne oskrbe.

Le ena delavnica je bila na tokratnem kongresu namenjena fizični geografiji in znotraj te predvsem pedogeografiji. Sipiine, ki jih danes najdemo v notranjosti Nizozemske, so zadnji ostanki obsežnega območja potujočega peska, ki je nastal v srednjem veku kot rezultat obsežne deforestacije. Lep primer takega območja je tudi Hulshostersand vzhodno od Nunspeeta. Udeleženci so imeli na terenu priložnost študirati vegetacijsko zaporedje od golega peska do gozda, kot tudi razvoj prsti v tej smeri. Na delavnici so posvetili nekaj pozornosti tudi manjšim geomorfološkim oblikam, ki so značilne za peščena tla.

Organizirane so bile tudi tri skupne ekskurzije, ki so nosile naslov:

1. Pridobivanje kopnega – na primeru Flevolanda,
2. Fluvialni relief,
3. »Mainport Rotterdam«.

Na prvi ekskurziji, ki je vodila v Flevoland in Noord-Oostpolder, so se udeleženci seznanili s tem, kako je potekala »kolonizacija« novo pridobljenega kopnega. »Severovzhodni polder« je bil rezerviran za kmetijstvo, medtem ko je bil vzhodni Flevoland urbaniziran. Novo nastala mesta (npr. Almere) so ponudila nov (večji) življenjski prostor prebivalcem gostoposelnega Randstada. Privlačnost takega območja je delovala predvsem na družine z otroki.

Na drugi ekskurziji so organizatorji skušali prikazati, kako poteka gospodarjenje z vodami (rekami in morjem) na Nizozemskem ter kako so se lotili rekonstrukcije starih »dajkov«, saj so se ti pokazali za neuporabne med poplavami v letih 1994 in 1995.

Tretja ekskurzija je imela naslov »Mainports«. To je tipični Nizozemski termin, ki pomeni pristanišče ali letališče, katerega gravitacijsko območje sega preko državnih meja. Na Nizozemskem sta taka primera amsterdamsko letališče Schiphol in največje evropsko pristanišče Rotterdam, v katerega je tudi vodila ekskurzija. Površina rotterdamskega pristanišča meri 10.500 ha (Koper 1.600 ha), letno pa pretovorijo 314,8 mio. t blaga (Koper 8,5 mio. t; oba podatka sta za leto 1998). Letališče Schiphol je s 25 mio. (1995) prepeljanih potnikov četrto v Evropi (za londonskimi in pariškimi letališči ter za Frankfurtom), na četrtem mestu pa je tudi glede prepeljanega blaga. Letno pris-

peva 1,9% nizozemskega bruto družbenega proizvoda. Za primerjavo lahko navedemo, da je letališče Brnik pred zadnjimi balkanskimi vojnami leta 1990 imelo okrog 1,4 mio. potnikov.

Na tokratnem kongresu smo sodelovali tudi študentje geografije obeh slovenskih univerz, ki smo združeni v dveh društvih oz. v dveh EGEA-jinih entitetah. To sta »EGEA Maribor« in »EGEA Ljubljana« oz. Društvo mladih geografov Slovenije (DMGS). EGEA Ljubljana je na kongresu tudi kandidirala za organizacijo naslednjega letnega kongresa in po glasovanju kandidaturu tudi dobila. Naslednji, t. j. **XII. letni EGEA kongres** z delovnim naslovom »Europe on Crossroads – Evropa na razpotjih«, bo tako potekal med 30. septembrom in 6. oktobrom 2000 v Bohinju (Slovenija), kjer pričakujemo preko sto študentk in študentov geografije ter mladih geografov iz preko tridesetih evropskih univerz.

Kongres v Bohinju je nam, študentom geografije in mladim geografov velik izziv in nam ponuja priložnost za promocijo in predstavitev Slovenije ter njene edinstvene kulturne in pokrajinske raznolikosti.

Vse, ki bi vas zanimalo več o organizaciji in organizatorjih kongresa, o delavnicah in o vodjih le-teh ter o samem poteku kongresa, vabimo, da si v naslednjih mesecih pred kongresom informacije o tem preberete na dveh medmrežnih naslovih: <http://www.komisp.org/egea/> in <http://egea.geog.uu.nl/egea.html>. Svoja vprašanja lahko pošljete tudi na naš naslov elektronske pošte: egea_ljubljana@hotmail.com

ŠALEŠKA JEZERA Natalija Špeh

Pomembno obogatitev na tržišču slovenskih domoznanjskih del je prinesla knjiga *Šaleška jezera* mag. Emila Šterbenka. Izšla je v juniju 1999 v skupnem založništvu in izdaji Inštituta za ekološke raziskave ERICO Velenje, kjer je avtor tudi zaposlen, in Založbe Pozoj Velenje. Grafično oblikovanje zanjo je prispeval Rok Poles, mladi arhitekt iz Velenja.

Podnaslov knjige Vpliv premogovništva na pokrajinsko preobrazbo Šaleške doline nakazuje, da gre za obsežno strokovno delo, ki je rezultat večletnega interdisciplinarnega dela številnih strokovnjakov z inštituta ter njihovih zunanjih sodelavcev. Območje proučevanja so pojezerja šaleških jezer v nižinskem delu Šaleške doline, ki ležijo hkrati na ugrezninskem območju velenjskega premogovnika. Zaradi premogovniške dejavnosti se je od prvih začetkov izkopavanja lignita leta 1845 pa do danes pogreznilo dno doline za več kot 100 milijonov m³. Najgloblje dele je zalila voda in tako so nastala Škalsko, Velenjsko in Družmirsko jezero. Zaradi ugreznanja se to območje prazni. Do leta 1999 se je moralo preseliti več kot 1500 prebivalcev.

Vsebinsko je pretežni del knjige strokovnega značaja. Avtor kot nekdanji prebivalec izginule vasi Družmirje ter stalni spremljevalec nastajanja in širjenja šaleških jezer je vmes vložil osebna doživljanja in misli o uničevanju, problematiki ugrezanja in ojezerjevanja kulturne pokrajine.

Na skoraj dvesto straneh je 90 fotografij, 16 tematskih kart in več preglednic in grafičnih prikazov podatkov, ki bralcu zelo nazorno predstavijo med Slovenci malo znano mikroregijo šaleških pojezerij, ki so že uvodoma podrobno predstavljena. Vključeni so tudi prikazi podvodnega reliefa z natančnimi podatki. Kasneje razširi avtor njihovo predstavitev z natančnim opisom naravno- in družbenogeografskih potez. Spoznamo nekaj strokovnih izrazov v zvezi z ugrezninskimi območjem. Zopet se pojavi narečni ali bolje žargonški izraz »šaht«, ki pomeni glavni premogovniški jašek. Potem so opisana tri glavna obdobja ter način izkopavanja v velenjskem premogovniku, ki je glavni vzrok za nastanek jezer v Šaleški dolini. Seznanimo se tudi z reliefnimi spremembami, ki so prva posledica podzemnega odkopavanja, avtor pa kartografsko in slikovno predstavi spremembe v rabi tal in namembnosti zemljišč, ki jih je čedalje intenzivnejši poseg odkopa zahteval. V nadaljevanju sledita umestitev obravnavanega območja in predstavitev njegovega pomena oziroma gospodarskih in socialnih posledic premogovništva, ki jih nosi vsa Šaleška dolina, tako negativne (uničenje kulturne pokrajine, izseljevanje) kot pozitivne (za slovenske razmere nadpovprečna urbanizacija in industrializacija Šaleške doline).

V naslednjem poglavju izvem, kaj se je dogajalo z jezeri v začetku njihovega nastajanja do odločilnih ekoloških spoznanj in raziskav, ki so privedle do načrtovanega in nadzorovanega varovanja jezer. Ob koncu avtor izpostavi jezera kot velik rekreacijsko-turistični potencial, za katerega je treba pripraviti razvojne načrte v skladu z njegovo nosilnostjo in samočištilnimi sposobnostmi okolja, kar bo omogočilo sonaravni razvoj pojezerij šaleških jezer ter celotne Šaleške doline.

Pričujoča knjiga obravnava dolinski del Šaleške doline, o kateri je leta 1963 zadnje obširno geografsko strokovno delo objavil dr. Anton Sore v knjigi Velenjska kotlina včeraj in danes. Monografija Šaleške doline pa je tudi ena od nalog, ki smo si jo zadali v prihodnje geografi na ERICu.

ATLAS JEZIKOV Drago Kladnik

Bogato bero priročnikov iz zadnjih let je na našem majhnem trgu konec lanskega leta obogatilo pomembno delo, ki je po svoji zasnovi sicer hudo strokovno, a v svoji sporočilnosti dovolj poljudno ter pestro

zasnovano, da lahko ponudi številna spoznanja vsem tistim, ki so si pripravljene vzeti čas in se vanj poglobiti. Ti »radovedneži« bodo presenečeni, s koliko novimi dejstvi jih bo obogatil Atlas jezikov. Gre za slovensko priredbo angleškega izvornika The Atlas of Languages, ki ga je leta 1996 izdala založba Quatro. Slovenska verzija z 224 stranmi formata 29 x 22 cm je izšla pri založbi DZS. Prevedel in priredil jo je Andrej Skubic, jezikovni pregled je opravila Ana Starešinič, likovno-grafični urednik je bil Nedžad Žujo, urednik pa Aleš Pogačnik.

V uvodu so na kratko predstavljene in povzete glavne jezikovne razvojne značilnosti. Prvi del ima naslov Razvoj in širjenje jezikov. V njem so prikazani različnosti jezikov v času in prostoru, jeziki in narečja, imena jezikov, nekateri geografski vidiki jezikov (pojasnjeno je na primer, da je izoglosa črta na zemljevidu, ki zaznamuje mejo med območjem ene besede, besedne oblike ali izgovorjave), jezikovne družine, rekonstrukcija prajezika, primerjave skozi zgodovino, jezikovni stiki, izposojenke in izposojanje, zamenjava jezika in substrat ter jezikovne zveze. Glavne značilnosti so prikazane na preglednih zemljevidih, med besedilom pa so tudi številne fotografije, skice, umetniške slike, grafiki in preglednice, ki povedano umljivo ponazarjajo.

V drugem delu je govora o jezikovnih družinah v posameznih delih sveta. Ker za vseh 6000 jezikov položaja in sorodstvenih vezi ni mogoče predstaviti, so v družinska drevesa in zemljevide vključeni samo večji jeziki ali tisti, o katerih je posebej govora v besedilu. Pregled je urejen predvsem po zemljepisnih območjih, delno pa po jezikovnih družinah. Ker se ti delitvi le redko popolnoma ujemata, ju je potrebno skrbno razlikovati. Ta del knjige je razdeljen v sedem podpoglavij z naslovi Evropa in Evrazija, Južna in jugovzhodna Azija, Afrika in Bližnji vzhod, Tihi ocean, Avstralija, Amerika ter Pidžini in kreolski jeziki.

Tretji del knjige je namenjen prikazom izvora in razvoja pisav. Zapis je bogato dokumentiran z grafičnimi ponazoritvami, ki lahko tudi manj večjemu bralcu razkrijejo mnoge podrobnosti. V zadnjem, četrtem delu z zgornjim naslovom Izginjanje in oživiljanje jezikov so opisani načini in vzroki, zaradi katerih jeziki umirajo (med drugim izvemo, da naj bi bilo v času največje raznoličnosti na svetu med 10.000 in 15.000 jezikov in da na otočju Vanuatu le nekaj več kot 150.000 prebivalcev govori vsaj 105 prepoznavnih jezikov, tako da je Vanuatu s po enim jezikom na 1500 prebivalcev jezikovno najbolj raznolika država), preusmerjanje zamenjave jezika, prizadevanja za oživiljanje jezikov (najuspešnejši primer oživitve je hebrejščina, izvorni jezik dela Stare zaveze, ki dolga stoletja ni bila v rabi in so jo negovali le učenjaki ter duhovniki pri bogoslužju, z naselitvijo Židov v Izraelu po 2. svetovni vojni pa se je ponovno uveljavila v splošni rabi) ter raznoličnost jezikov in javnih občilih.